

Hoffin jäljillä – kudonnan koulutuksella pitkät perinteet

Tänä vuonna tuli kuluneeksi 133 vuotta siitä, kun Wetterhoffin työkoulu aloitti toimintansa. Ala ja ajat ovat kokeneet monet myllerrykset, mutta yhä Hämeenlinnassa opetetaan kudontaa.

Wetterhoffin työkoulun toiminta alkoi maaliskuussa 1885. **Kudonnan opettajien** koulutus käynnistyi v. 1890. Yli sadan vuoden ajan kaikki käsi- ja taideteollisuusalan opettajat Suomessa valmistuivat Fredrika Wetterhoffin kotiteollisuusopettajaopistosta. Vuonna 1995 opettajankoulutus siirtyi Wetterhoffilta Hämeen ammattikorkeakoulun ammatilliseen opettajakorkeakouluun.

Wetterhoff-koulutusta järjestävät tänä päivänä **Hämeen ammattikorkeakoulu** Muotoilun koulutusohjelmassa sekä toisella asteella **Ammattiopisto Tavastia** Tekstiili- ja muotialan perustutkinnon koulutusohjelmassa.

Hämeenlinnassa tekstiilialaa voi pääaineena opiskella Ammattiopisto Tavastiassa, Tekstiili- ja muotialan perustutkinto / Designtekstiilien valmistaja perustutkinnossa. Hämeen ammattikorkeakoulu ei ole enää syksyn 2013 jälkeen ottanut uusia pääaineena tekstiilialalle suuntautuvia opiskelijoita. Muotoilun koulutuksessa voi jatkossa tekstiilin valita yhdeksi 15 opintopisteen sivuainevaihtoehdoksi.

Hämeen ammattikorkeakoulu lakkautti myös Ohjaustoiminnan koulutusohjelman (ent. Riihimäen askarteluohjaajaopisto), niin ettei uusia opiskelijoita ole otettu syksyn 2012 jälkeen.

Hämeenlinnassa tekstiilialan opiskelijoille on ollut luontevaa siirtyä ammattiopistosta ammattikorkeakoulun puolelle. Nyt puhtaasti tekstiiliin keskittyvät jatko-opiskelupaikat on haettava muualta. Korkea-asteella tekstiilialan jatko-opiskelupaikat ovat nykyisin Metropolian ammattikorkeakoulussa Vantaalla, Aalto-yliopistossa tai Lapin yliopistossa.

Ammattiopisto Tavastian Kätevä-osastolla voi opiskella Tekstiili- ja muotialan perustutkinnon seuraavilla osaamisaloilla: Designtekstiilien valmistaja, Mittatilausompelija, Modisti ja Suutari, sekä Taideteollisuusalan perustutkinnon artesaani lasi- ja verhoilualalla.

Tekstiili- ja muotialan perustutkinnon suorittaneella on perusosaaminen tekstiilin ja muodin alalla työskentelyyn suuntautumisensa mukaan. Designtekstiilien valmistaja suunnittelee ja valmistaa yksilöllisiä kudottuja tekstiilituotteita. Opinnoissa painotetaan sidosopin osaamista, materiaalitietoutta, perinnettä ja vankkaa käsityötaitoa. Tekstiilisuunnittelun ja valmistuksen perustekniikat (värjäys, kankaanpainanta, erilaiset tekstiilien viimeistystekniikat) tulevat tutuiksi. Erityinen rooli on kuitenkin kankaankudonnalla ja sidosopin osaamisella. Se selittyy historian ja erityisesti **Fredrika Wetterhoffin** työkoulun perinteen kautta. Opetuksessa nykyisin apuna ovat uusimmat tietokoneavusteiset kudonnan suunnitteluohjelmat ja perinteisten kangaspuiden lisäksi damastipuut ja tietokoneavusteiset kangaspuut.

Kaikenlainen kädentaitojen motorinen osaaminen ja kiinnostus käsillä tekemiseen on toisenlaista kuin menneinä vuosikymmeninä. Taito- ja taideaineiden vähentyminen peruskoulun lukusuunnitelmassa näkyy myös toisella asteella.

Toisaalta myös on otettava huomioon, että myös kudonnan alan työpaikkojen määrä Suomessa on romahtanut. Kädentaitojen osaamisen merkitys painottuu jatkossa osin enemmän ohjaustoimintaan – suurten ikäluokkien eläköityminen vaikuttaa erilaisten harrastustoimintojen lisääntymiseen. On todella valitettavaa, että ohjaustoiminnan koulutusohjelma lakkautettiin kokonaan Hämeen ammattikorkeakoulusta.

Mistä tulevaisuudessa saadaan kudonnan opettajia, ellei ole kudonnan osaajiakaan, suomalainen kankaankutomisen, sidosopin ja materiaalitietouden taso on ollut – ja osin on yhä vieläkin – kansainvälisesti vertailtuna hyvin korkea. Sitä osaamista ei ole syytä hukata nyt, sillä vaikka tekstiiliteollisuus tänä päivänä onkin ylikansallisen halpatuonnin musertamaa, tulevaisuudesta ei kukaan tiedä muuta kuin ehkä sen, että tekstiilituotanto ei voi jatkua loputtomiin nykyisellä tavalla.

Ammattiopisto Tavastian kudonnan koulutuksessa on tähdätty asiakaslähtöisyyteen. Se tarkoittaa muun muassa sitä, että tehdään paljon asiakastöitä. Opiskelijat valmistavat mm. tuotteita suoraan myyntiin koulun omaan Taitava-kauppaan, joka sijaitsee oppilaitoksen Kahvila-ravintola Punaportin yhteydessä Hattelmalantiellä. Tuotekehitysprojektit yhteistyönä Wetterhoff Oy:n kanssa ovat tulleet osaksi koulutusta. Yritys tarjoaa opiskelijoille materiaalit sekä valmiisiin töihin että kokeiluihin. Wetterhoff ei kuitenkaan sanele, mitä opiskelijoiden on tehtävä. Suunnittelun lähtökohtana voidaan pitää yhteisiä ideointipalavereja. Oppilaitoksessa tehdään asiakastöitä myös ulkopuolisille asiakkaille, mutta opiskelijaryhmien pienuuden vuoksi, voivat odotusajat venyä pitkäkkoiksi. Painotus on opiskeltavassa asiassa, joten asiakastyöt valitaan sen mukaan, että ne sopivat kulloinkin opiskeltavaan kokonaisuuteen.

Opiskelijoita kannustetaan tarjoamaan itse suunnittelemaan kudontamalleja kotimaisille langanvalmistajille ja maahantuojille ja sitä myös tapahtuu. Myydyksi saadut tuotteet ja mallit ovat tärkeitä myös opiskelijoille, sillä silloin he voivat peilata suoraan omaa osaamistaan markkinoilla.

Kudontaluokissa on aina myös erilaisia kokeiluloomia. Niihin opiskelijat kutovat välitöinä mm. erilaisia kansallispukukankaita mukailevia tai muita täysin uniikkeja kankaita. Kankaista valmistetaan esimerkiksi erilaisia pussukoita, kasseja tai sisustustyynyjä, jotka sitten myydään eteenpäin. Koska myös kierrätys on hyvin tärkeää, harjoitusloimet mahdollistavat sen, että lahjoituslangat ja pienetkin lankakerät saadaan hyötykäyttöön.

Fredrika Wetterhoffin työkoulu

Maaliskuun 20. päivänä v. 1885 luettiin Hämeen Sanomista uutinen:

*"Muutamien yksityisten naisten toimesta pannaan näinä päivinä toimeen käsityökoulu, jossa nuorille tytöille opetetaan kaikenlaista käsityötä, pääasiassa liinavaatteiden ja hameiden ompelua. Kahdeksan oppilasta on heti ensi päivänä ilmoittanut itsensä kouluun pyrkiväksi. Tämä yritys on kaikin puolin kiitettävä, kun koulun perustajien ainoa tarkoitus on antaa nuorille tytöille, jotka ovat kansakoulusta päässeet, siis liian nuoret palvelukseen, opetusta niin tärkeissä aineissa sekä totuttaa heitä järjestettyyn työhön." Yksi työkoulun perustajista oli **Fredrika Wetterhoff** ja näin oli siis Fredrika Wetterhoffin työkoulun syntysanat lausuttu.*

Koulussa aloitti siis ensimmäisenä vuonna kahdeksan oppilasta. Ensimmäisiksi toimitiloikseen koulu sai salin Hämeenlinnan rouvaseuran omistamasta lastenkodista. Koulussa opetettiin aluksi liinavaatteiden ompelua, neulomista, virkkaustöitä, olkitöitä, puunveistoa ja geometristä piirustusta.

puh. 03 6581 600

info@kktavastia.fi

Hattelmalantie 8, PL 30

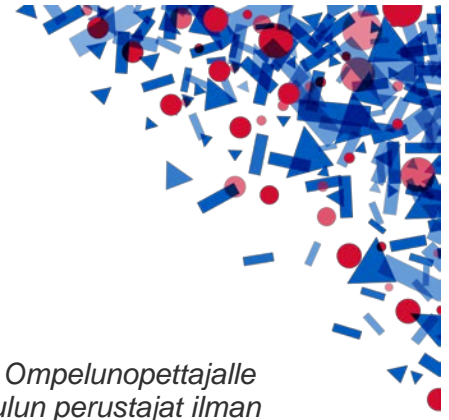
Kuntayhtymän toimisto

etunimi.sukunimi@kktavastia.fi

13101 Hämeenlinna

www.kktavastia.fi

Y-tunnus: 0205303-4

Syksystä 1888 alkaen koulu toimi Fredrika Wetterhoffin tilavassa kodissa. Ompelunopettajalle maksettiin palkkaa 25 penniä tunnilta. Muusta opetuksesta huolehtivat koulun perustajat ilman palkkaa.

Fredrika Wetterhoff arvosti suuresti kangaspuilla kutomisen taitoa ja piti kutomataittoa kansan naisille myös merkittävänä mahdollisuutena hankkia toimeentuloa itselleen ja perheelleen. Niinpä kesällä 1886 otettiin työkoulun ohjelmaan kankaankudonta. Kudonnan opetuksesta tuli vähitellen koulun tärkein oppiaine. Työkoulun ensimmäisinä kudonnan opetusvuosina kangaspuissa kudottiin kansanomaisia malleja, joita oppilaat ja piirustuksenopettaja itse suunnittelivat.

Pian Fredrika Wetterhoffin työkoulu tunnettiin koko maassa, pohjoismaissa ja Venäjälläkin. Koulun antamaa opetusta arvostettiin suuresti ja koulun näyttelyt olivat menestyksellisiä. Lappeenrannan kotiteollisuusnäyttelyyn 1891 odotettiin itseään keisari **Aleksanteri III** puolisoineen. Kun Fredrika esiteltiin keisarille, keisari kysyi, mikä oli saanut Fredrikan perustamaan koulunsa? Fredrika vastasi: "Isänmaallisuus, Teidän Majesteettinne." Keskustelu Venäjän keisarin kanssa päättyi siihen.

Työkoulun perustaja Fredrika Wetterhoff oli oman aikakautensa naisena poikkeuksellisen valistunut ja rohkea oman tien kulkija. Hän valitti itse olevansa luonteeltaan kiivas ja teräväsanainen, oppilailleen hänen kerrotaan olleen ankara ja vaativa, mutta sydämellinen kasvattaja.

Wetterhoffin taloon, sen myymälöihin sekä historiaan voi käydä tutustumassa Hämeenlinnassa Palokunnankadun ja Wetterhoffinkadun risteyksessä.

Marita Pennanen, kudonnan lehtori, Ammattiopisto Tavastia